

Lucy Fricke: Tyttäret

[PM/31 ADMIN](#)

Etsimässä – KATRI KOMI (2.12.2020)

On isäpuolen hauta, kuoleva isä, kuolleeksi luultu isäpuoli, kadonneita isiä, rakastettuja isiä, morfiinia käyttävä isä, legendoja kertova isä, vaiפוissa oleva isä, valehtelevia isiä, erimaalaisia isiä, ensirakkautta haikailevia isiä sekä hylättyjä äitejä ja naisia, jotka nousevat autoista. Kenen muistoihin ja eroihin nuo naiset ovatkaan matkalla?

Keski-ikäinen Lucy Fricke on kirjoittanut kirjan aikuisista tyttäristä, jotka ovat jotenkin onnistuneet sotkeutumaan yksinkertaisessa asiassa, nimittäin elämässä. Saksalainen Fricke on saanut neljännestä

romaanistaan Baijerin kirjallisuuspalkinnon. *Tyttäret* muokkautuu parhaillaan myös elokuvaksi, onhan se selvä road- tai buddy-movie, vaikkei Thelmasta ja Louisesta olekaan kyse. Romaanin on suomentanut Anne Kilpi.

Jo parikymmentä vuotta toisensa tunteneet, noin nelikymppiset berliiniläiset ystävykset Betty ja Martha elävät elämäänsä niin kuin parhaiten kykenevät. He tupakoivat, juovat, vahingoittavat itseään eri tavoin. Lyhyesti sanottuna: yrittävät paeta. Taustalla on äitien – ja isienkin – ex-puolisoita sekä lapsuutta, joka ei ollut pelkkää rakkautta, ruoantuoksua ja kesämekkoja. Se oli hylkäämisiä, turvattomuutta ja vierautta omista vanhemmistaan.

”Minusta tuntuu kuin olisin aina vain yrittänyt miellyttää isääni ilman, että se on milloinkaan tuntunut minusta hyvältä”, Martha sanoi ja puhui riidoista, joissa hän oli aina antanut periksi, mukavuudenhalusta, pelosta. Hän puhui itsensä ulos tuskasta ja samalla syvemmälle pettymyksen tuottaneeseen rakkauteen Kurtia kohtaan, lopetti puhumisen vasta, kun koputus keskeytti hänet.

Naiset luulevat lähtevänsä vain automatkalle Saksan Hannoverista Sveitsin Churiin, mukanaan Marthan vakavasti syöpäsairas isä Kurt. Mitä ei päähenkilöistä tärkein, minäkertoja Betty tekisi, kun ystävä pyytää ja itkee vasemmalla silmällään. Totta kai Betty otti ensimmäisen lennon Roomasta kotiin ja lähtee ajamaan Marthan isää hänen vanhalla Golfillaan kohti kuolemaa. Kurt vain on huijannut tälläkin kertaa tytärtään ja haluaa oikeasti ensirakkautensa luo Italiaan ennen menehtymistään.

”Kyllä”, sanoin, ”totuus on aina yksi vaihtoehto.”

”Hän ei olisi lähtenyt kanssani Francescan luo”, Kurt sanoi. ”Hän olisi kieltäytynyt, ja yksin en olisi selviytynyt. Matkasta.” Hän nojautui ulos ikkunasta ja räähkäisi: ”Kuolemaan kyllä viet minut, mutta rakkauden luo et olisi koskaan lähtenyt kanssani!”

”Älä nyt ala pateettiseksi!” karjui Martha takaisin, ja mielestäni aivan oikeutetusti.

Verta sylkevä ja housuihinsa pissaava Kurt siis jätetään Lago Maggiorelle Francescan hoiviin morfiinin kera. Sitten Martha päättää, että Bettyn on päästävä vihdoinkin Italian Bellegraan, jossa on kymmenen vuotta aiemmin kuolleen ex-isäpuolen Ernesto Carlettin hauta. Sinnehän Betty oli ollut menossa, hyvästelemään Pasunistin, jos vain kantti olisi kestänyt, ennen kuin Martha palautti hänet puhelinsoitollaan Roomasta Berliiniin.

Betty on valinnut tien, jolla ei päädytä avioliittoon ja perusteta perhettä. Hän on ikään kuin kirjailija. Hän on poissa kotoa. Hän rakastuu vain miehiin, joista seuraa katastrofi tavalla tai toisella. Hänellä on kuulevat korvat, jotka luuserit näkevät. Betty valitsee aina ne kadut, joita on syytä välttää vieraisissa kaupungeissa.

Laitoimme mielessämme ruksin Pisan kohdalle. Mitään maata ei voinut opetella tuntemaan sen nähtävyyksien kautta. Maan oppi tuntemaan baareissa, istuskelemalla syrjäisellä maaseudulla tai

kaupungin laitamilla. Maan oppi tuntemaan siellä, missä ei ollut mitään nähtävää. Italian oppisi tuntemaan todennäköisesti parhaimmin jollain laittomalla kaatopaikalla tai Napolin konttisatamassa. Mutta emme me sen takia olleet tänne tulleet, me vain ajoimme läpi, me etsimme vain moottoritietä.

Martha on soutanut ja huovannut seurustellessaan ja erotessaan yhä uudelleen Henningin kanssa. Nyt lopulta he ovat naimisissa ja pyrkivät epätoivon vimmallalla saamaan vauvan. Se on Marthan tapa yrittää korjata lapsuutensa. Harmi vain, että Marthalla on jatkuvasti keskenmenoja. Henning ei pidä Bettystä.

Mutta asiat olivat menneet toisin: Marthalla oli Henning eikä minulla ollut eläkettä näköpiirissä. En ollut päässyt edes vihkitodistajaksi, koska Henning oli halunnut siihen tehtävään jonkun, joka uskoi avioliittoon, ei ketään sellaista, jolle häät olivat viihdettä ja joka joi muidenkin samppanjat ja jätti jälkeensä onnittelukortin, johon oli raapustettu sitaatti feministi Paula Ettelbrickiltä:

Avioliitto on suurenmoinen instituutio, jos tykkää instituutioista. Kaikkea hyvää! Betty.

Noita kolmea yhdistää myös kokemus autokolarista, jonka jälkeen nelikon yksi jäsen, näyttelijä-Jon, vajosi alkoholistiksi ja myöhemmin kuoli. Martha ei ole ajanut autoa enää kolarin jälkeen, vaikka häntä ei siitä syytettykään, ja siksikin hän tarvitsi Bettyn apua Kurtin viimeisen toiveen toteuttamisessa. Martha on tehnyt aikuisiällään paljon juttuja, jotta unohtaisi.

Betty käyttää masennuslääke Citalopramia, joka tosin loppuu kesken naisten autoreissun, ja siitä seuraa Bettyn sanoin lääketieteellinen epätasapaino. Josta seuraa vielä eriskummallisempia mustaa komediaa sisältäviä kohtauksia sekä Bellegrassa että Kreikan saarella Lofkesilla. Sinne Betty lähtee ilman Kurtin luo palannutta Marthaa, kohti omaa traumaansa, jäteyksi tulemista. Pakkomiellettä.

Lofkesilla Betty löytää ränsistyneen talon pihalle haudatun pistoolin ja yhä tietyssä mielessä elossa olevan Erneston jättämässä jälkeensä auringonkukansiementen kuorikasoja. Sameasilmäinen Ernesto kertoo uskomattomalta kuulostavan tarinan, miksi ja miten hän on Lofkesille päätenyt, muttei pyydä anteeksi lähtöään Berliinistä.

Ernesto nyökkäsi.

”Tiedän, mitä et juuri nyt halua kuulla”, hän sanoi. ”Mutta en voi antaa sinulle sitä, mitä tarvitset.”

”Mitä minä muka tarvitsen?” kysyin.

”Rakkautta”, hän sanoi, ennen kuin nousi ylös raahautuakseen rantakatua pitkin moottoripyörälleen.

Oletin, että hän olisi pian pahoillaan tuosta lauseesta, sillä istuessani siinä, tuon lauseen jälkeen, olin jälleen lapsi, humaltunut, unohdettu lapsi, jonka luo jonkun piti palata.

Romaanin lukujen otsikot ovat kuvaavia. Prologimaisen ensimmäisen luvun otsikko on Jumalan silmä.

Sitten seuraavat Kaikki järjestetty, Eiköhän lähdetä, Elämäkään ei ole hauskaa, Hauta Bellegrassa, Naiset, jotka nousevat autoista ja lopulta Jäähyväiset isille.

Kirjan alkuosassa Martha toteaa, että Kreikan saari voisi olla itselle mukava paikka kuolla, merinäköala, ei muistoja. Betty pohtii, että rannikkotieltä voisi olla hyvä lähtö, vaikkapa Kreikassa. Tarina kiertää siis siistin ympyrän, vaikkei paljon muuta nättiä kirjasta löydykään. Ilmeisen tarkoituksella.

Martha ja Kurt saapuvat pääsiäiseksi saarelle Bettyn luo – Francescan rakkaus ei ole riittänyt loppuun saakka. Viimeinen ateria, viimeiset toiveet. Kamppailu hyväksynnän saamiseksi loppuu vasta vanhempien kuolemaan. Jos siihenkään. Miten kauan kestää, että tunnustaa olevansa vaurioitunut; että elämä on monimutkaista?

”Mitä oikein olen tehnyt väärin?” kysyi Martha. ”Minulla on jatkuvasti tunne, etten riitä.”

Näkemykseni mukaan me olimme ensimmäinen naissukupolvi, joka saattoi tehdä mitä halusi. Se tarkoitti kuitenkin myös sitä, että meidän piti tehdä, mitä halusimme, mikä taas tarkoitti sitä, että meidän piti haluta jotain. Sen puolesta äitimme olivat taistelleet. Meidän oli toteutettava unelmamme, meillä piti olla sellaisia, meillä oli lupa epäonnistua, mutta vasta sen jälkeen, kun matkalla onneen kaikki, todellakin kaikki, oli yritetty, psykoanalyysi mukaan lukien. Luovuttaminen ei kuitenkaan ollut vaihtoehto, eikä se, että tyytyisimme vähään. Niillä mahdollisuuksilla, jotka meillä oli! Siitä ainakin minun äitini oli aina puhunut, kaikista niistä uskomattomista mahdollisuuksista, jotka minulla oli.

Romaanissa miehet ovat esteitä, avustajia, taustoja, katalyysaattoreita tapahtumille. Jäin kuitenkin miettimään, kehittyvätkö ystävykset lainkaan kertomuksen kuluessa. Teoksen lopussa Marthan ja Bettyn toiveet eivät toteudu, mutta ehkä jokin, tai jonkun muun haave kyllä. Elämä jatkuu. Todennäköisesti yhtä sekavana kuin aiemminkin, mutta taas uudenaikaisena. Yksi tehtävä suoritettu.

Lucy Fricke: Tyttäret, suom. Anne Kilpi, Kustantamo Huippu, 2020.

[Lukunäyte](#)

Katri Komi opiskelee kirjoittamista (kirjallisuutta) Jyväskylän yliopistossa.